

Gustav Bang

Eräässä saksalaisessa puoluelehdessä oli äskettäin kirjoitus, jossa osoitettiin, että lyhytikäisimmät kaikista ihmisistä ovat työväenliikkeen sellaiset toimenmiehet, jotka paitsi vakituisesti tekemäänsä kirjallista työtä, esiintyen milloin toimittajina, milloin lehtien avustajina, milloin kirjailijoina, päälle päätteeksi joutuvat ottamaan osaa kaikkiin liikkeen käytännöllisiin taistelutehtäviin, — toimivat puhujina, edustajina parlamenteissa, edustajakokouksissa ja niissä tuhansissa eri toimissa, joihin luokkataisteluarmeijan jokapäiväiset tehtävät kutsuvat heidät. Kirjoittaja osoitti, että he kuolevat ennen aikaansa joko henkisesti tai ruumiillisesti ja tuli siihen johtopäätökseen, että ruumiillinen kuolema on heille sittenkin parempi, sillä ei ole mikään lohduttava ilmiö nähdä henkilöä, joka annettuaan nuoruutensa parhaat voimat liikkeen palvelukseen, myöhemminä päivinä joutuu voimattomana virumaan kaikkien potkittavaksi.

Tanskan sosialistipuolueen toimitsija Gustav Bang on kuollut 43 vuoden ikäisenä. Hänkin oli yksi niitä, joka antoi elämänsä parhaat vuodet työväenluokan taistelulle ja sortui ennen aikaansa, — mutta hän oli niitä onnellisimpia — hän viime hetkiinsä asti jaksoi olla mukana taistelussa, kuoli ase kädessä, kirjoittaessaan kirjoitussarjaa nykyisestä sodasta ja työväenluokan tehtävistä tulevaisuudessa.

Gustav Bang syntyi syyskuun 26 päivänä 1871 Storehedinge'n kaupungissa Tanskassa. Hänen isänsä oli tunnettu tanskalainen historioitsija ja vanhoillismielinen valtiopäivämies. Mutta Bangin äi-

ti oli erittäin vapaamielinen nainen ja jo varhain istutti poikiinsa vapaamielisiä yhteiskuntakäsityksiä. Hän myöhemmin aikoina oli innokas sosialistipuolueen jäsen.

Jo nuorena antautui Gustav Bang historian tutkimuksen alalle. 18 vuoden vanhana, jo ennen kuin hän oli päässyt ylioppilaaksi, ryhtyi hän kirjoittamaan historiallisen tutkielman, josta hänelle heti ylioppilaaksi tultuaan annettiin yliopiston toinen kunniapalkinto. Yliopistossa hän jatkoi historiallisia opintojaan, apunaan erään tunnetun vanhoillismielisen politikoitsijan sisar, Nina Ellinger, jonka kanssa hän myöhemmin meni naimisiin. Suoritettuaan maisteritutkinnon alkoi hän valmistautua tohtorin tutkintoa varten kirjoittamaan väitöskirjaa, nimeltä "Aateliluokan rappeutumisesta". Sitä kirjoittaessaan hän kirjoitteli sanomalehdille taloustieteellisiä ja tilastotieteellisiä kirjoituksia. Niitä valmistautuessaan joutui hän yhä enemmän kosketukseen sosialististen teoriain kanssa ja hänestä sekä vaimostaan tuli innokkaita Marxin ja Kautskyn oppilaita. Hän esitti kirjallisissa töissään sosialistisia mielipiteitään herättäen paljon kiukua ja huomiota omassa leirissään, sillä yliopistollisesti sivistyneen miehen antautuminen sosialistisen liikkeen kannattajaksi oli siihen aikaan varsin harvinainen asia.

Lokakuussa 1897 hän väitteli yliopistossa väitöskirjansa puolesta, joka sai osakseen yleistä tunnustusta tieteellisesti pätevän kokoonpanonsa ja perinpohjaisuutensa vuoksi, mutta samalla herätti epäilyksiä jyrkän luokkahenkensä takia. Muutama päivä ennen väitös-

tilaisuutta kirjoitti Bang kirjeen Kööpenhaminan sosialistisen lehden silloiselle toimittajalle E. Winbladille, pyytäen tätä ilmoittaessaan kirjaa samalla huomauttamaan, että sen tekijä on vakuumukseltaan sosialisti. Tällä hän halusi avoimesti katkaista siteet kaikkien herrasluokkatoveriens kanssa. Winblad ei oikein luottanut nuoren tiedemiehen vakavuuteen tässä suhteessa ja koetti kaikin tavoin koetella hänen sisuaan maalaamalla mahdollisimman synkillä väreillä askeleen laatua, jonka hän tahtoi ottaa. Hän kehotti Bangia vakavasti ajattelemaan asiaa ja muistamaan, että vaikka hän oli kuinka etevä tiedemies tahansa, hänen oli tultava sosialistiseen liikkeeseen oppipojaksi, jonka tielle tulee monta estettä ja nöyryytystä, verrattuna siihen uraan, joka hänellä oli edessään herrasluokassa. Hän selvitti, että sosialistipuolueeseen tuleminen on joko — tahi, — joko katkaista kaikki henkiset siteet entisen ympäristön kanssa ja saada osakseen sitä vainoa ja vastusta, mikä tällaisessa tapauksessa tulee jokaisen osaksi, tahi epäonnistua toimimispyrkimyksissään. Bang kuitenkin piti puoliaan, tuli sosialistipuolueen jäseneksi ja siitä saakka oli hänen elämänsä yksi pitkä työpäivä sosialistisen liikkeen tuhansissa eri tehtävissä.

Kohta tämän jälkeen hän liittyi Kööpenhaminan sosialistilehden toimitukseen ja kirjoitti ahkerasti artikkeleita sosialistisen liikkeen eri puolista. Ulkomaille tehdyt tutkimusmatkansa laajensivat hänen näköpiiriään ja alituinen yhteistoiminta taisteluriveissä olevan luokkatietoisien työväestön kanssa syventi hänen käsityksiään luokkataistelun luonteesta.

Kirjallisella alalla on Gustav

Bang suorittanut kiitosta ansaitsevan työmäärän. Hänen sanomalehtikirjoituksiensa lukumäärä on suuri ja niistä useimmat muodostuivat koko maailman sosialistisen liikkeen omaisuudeksi, monille eri kielille, suomenkin kielelle, käännettyinä. Hän kirjoitti myös useita huomattavia teoksia, joiden joukosta mainittakoon "Kapitalismin nousu", "Sosialistinen tulevaisuuden valtio" (löytyy suomen kielelläkin), kuvitettu "Europan sivistyshistoria" (käännetty suomen kielelle), "Nyky aika" (käännetty suomen kielelle), Karl Marxin elämäkerta, Henry Georgen oppeja vastustava teos y.m. Kaikkien hänen kirjoituksiensa yhteinen piirre on niiden helppotajuisuus ja vakuuttava tyyli.

Huolimatta "herrassynnystä" oli Gustav Bang vakuumuksellinen marxilainen, joka aina piti silmällä, että teorit täytyy johtaa tosiasioista eikä päinvastoin ja että jokaisen maan sosialistiliikkeen täytyy mukautua sen maan erikoisiin taloudellisiin oloihin. Hän edusti aina jyrkän luokkataistelun kantaa ja vaikutti terveellisesti juuri sellaisessa maassa kuin on Tanska, jossa varsinaista suurkapitalismia ei ole suuresti olemassa ja pikkuporvarillinen ympäristö epämääräisine "vapaamielisyyskineen" antoi aihetta revisionististen mielipiteiden esiintymiselle sosialistienkin keskuudessa. Tapahtuipa Tanskassa kerran, että kuningas kutsui luoksensa sosialistisia toimihenkilöitä tarjotakseen paikkoja kuninkaallisessa ministeristössä. Sellaisia haluja vastaan Gustav Bang pätevästi taisteli sanomalehdistössä ja useimmiten voittikin.

Vuonna 1910 valittiin Gustav Bang Kööpenhaminan kymmenennen vaalipiirin edustajaksi valtiopäiville. Valtiopäivillä hän innok-

kaasti jatkoi toimintaansa ollen yksi puolueen etevimpiä puhujia.

Kaikissa tällaisissa toimissa, joissa hän yhdisti kirjailijan, tiedemiehen, agitaattorin, sanomalehtimiehen ja politiikan miehen tehtävät, hänen terveytensä täydellisesti murtui. Viime kesänä hän lähti parannusmatkalle erääseen Saksan keuhkotautiparantolaan. Mutta hän ei saanut levätä sielläkään. Puhjennut sota, joka antoi niin paljon huolen aihetta kaikkien

maitten sosialisteille, ei jättänyt häntäkään toimeettomaksi. Hän ahkerasti kirjoitteli sairaalasta lehtiin ja kuoli kynä kädessään, kirjoittaen artikkeleita sodan syistä ja työväen luokan tehtävistä.

Tekemällään työllä on Gustav Bang luonut itselleen pysyvän muistomerkin kansainvälisen sosialistiliikkeen riveissä. Hän oli **puoluetoveri**, tämän sanan täydellisessä merkityksessä.

Sodan liittolainen, — nälkä.